

Uppföljning av intern kontrollplan 2025

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Granskningar.....	4
Nämndens granskningar	4
Risk: Otillräcklig studie- och yrkesvägledning	4
Granskning: Otillräcklig studie- och yrkesvägledning	4

Inledning

Den interna kontrollen ingår i grundskolenämndens samlade styr- och ledningssystem. Grundskolenämnden har det yttersta ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt. Den interna kontrollen ska vara praktiskt och ändamålsenligt uppbyggd utifrån verksamhetens behov och förutsättningar samt hantera risker och förebygga att fel uppstår genom att vara ett verktyg för att se till att:

- verksamheten är ändamålsenlig och effektiv
- information om verksamhet och ekonomi är tillförlitlig
- lagar, förordningar och styrdokument efterlevs
- säkra tillgångar och förhindra förluster samt upptäcka och eliminera eller förebygga allvarliga fel.

I grundskolenämndens interna kontrollplan för 2025 anges vilka olika granskningsområden som ska följas upp under året. Granskningarna återrapporteras till nämnden löpande under året i separata rapporter liksom denna.

Granskningar

Nämndens granskningar

Risk: Otillräcklig studie- och yrkesvägledning

Beskrivning av risk

Det finns risk för att studie- och yrkesvägledningen inte genomfyller skolornas arbete från förskoleklass till nian på grund av avsaknad av synsätt att SYV är hela skolans ansvar samt brist på studie- och yrkesvägledningskompetens på den enskilda skolan. Konsekvensen blir att eleverna inte får tillräckliga kunskaper om möjliga framtida yrken och tillräcklig motivation kring vad som krävs vad gäller deras skolarbete för att nå framtida mål samt missade möjligheter kring samverkan med skola-hem kring elevens valkompetens och motivation.

Enhet

Utbildningsområden

Granskning: Otillräcklig studie- och yrkesvägledning

Områden och tillhörande rutiner som ska granskas:

Skolornas organisering av studie- och yrkesvägledningen. Följsamhet av Riktlinjer för studie- och yrkesvägledning i grundskola och gymnasieskola.

Syfte med granskningen:

Nya gemensamma riktlinjer för studie- och yrkesvägledningen togs fram 2017 tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen. Det bedöms därför lämpligt att nu granska området. Syftet är att granska likvärdigheten mellan skolor och därigenom om det finns skillnader i elevers möjligheter att göra bra och välinformerade val.

Omfattning/avgränsning:

Kvantitativ enkätundersökning av 20 slumpmässigt utvalda skolor med högstadium. Den kvantitativa undersökningen kommer kompletteras med uppföljande intervjuer med en skola i vardera utbildningsområde, dvs. fem skolor.

Granskningsmetod:

Enkätfrågor kring skolornas organisation och arbete med studie- och yrkesvägledning som kompletteras med uppföljande intervjuer på ett mindre antal skolor.

Resultat

18 av de 20 granskade skolorna har en utbildad studie- och yrkesvägledare. En av skolorna har en studie- och yrkesvägledare som är under utbildning och en av skolorna saknar studie- och yrkesvägledare. Efter genomförda enkäter och intervjuer har en av skolornas studie- och yrkesvägledare slutat och tjänsten har inte blivit tillsatt. Vilka årskurser studie- och yrkesvägledarna arbetar med skiljer sig åt mellan skolorna. Mindre än hälften av skolorna svarar att studie- och yrkesvägledaren arbetar med samtliga årskurser, resterande skolor svarar att studie- och yrkesvägledaren endast arbetar med högstadiet. Tjänsternas omfattning skiljer sig åt såväl som antal elever per studie- och yrkesvägledare. Den enskilda skolans budgetläge kan både möjliggöra för ökande av tjänst såväl som vara bakomliggande orsak till reducerande av tjänst.

70% av skolorna uppger att de har en lokal handlingsplan för arbetet med studie- och yrkesvägledning. I handlingsplanerna lyfts begrepp som insikt, utsikt, framsikt och valkompetens och dess betydelse fram. Resultatet visar på samarbete mellan skolledning, studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig skolpersonal. Exempel från verksamheten delas på hur arbetet med studie- och yrkesvägledning kan planeras/genomföras utifrån den specifika skolan och målgruppens behov. Aktiviteterna som genomförs är främst kopplade till yrken, arbetsliv och omvärld. På flera av de granskade skolorna saknas en röd tråd i arbetet, en progression mellan årskurserna och ett systematiskt arbete med att stärka elevernas självkännet och valkompetens.

För elever som läser i skolformen anpassad grundskola ser arbetet med studie- och yrkesvägledning och tillgången till studie- och yrkesvägledare olika ut skolorna emellan. Det finns också indikationer på att arbetet ser olika ut mellan skolformerna på den enskilda skolan. En av skolorna för målgruppen saknar anställd studie- och yrkesvägledare. Insatserna är ofta riktade som en punktinsats mot gymnasievalet. Vidare bedrivs den studie- och yrkesvägledande undervisningen i högre grad genom lärarna än tillsammans med en utbildad studie- och yrkesvägledare.

Rektorerna lyfter fram en engagerad och driven studie- och yrkesvägledare som en av framgångsfaktorerna i arbetet med studie- och yrkesvägledning hela skolans ansvar, likväl som en hög personalomsättning av studie- och yrkesvägledare som en utmaning och negativ påverkansfaktor i arbetet. 40% av rektorerna svarar att de upplever uppdraget studie- och yrkesvägledning hela skolans ansvar vara väl förankrat hos personalen. Vidare svarar endast ett fåtal av skolorna att de under det senaste året har genomfört minst en kompetenshöjande insats på området för personalen. 40 % av skolorna svarar att de inte upplever att förvaltningens riktlinjer för arbetet med studie- och yrkesvägledning är väl förankrade hos personalen.

I elevenkäterna för åk 7 och åk 9 finns frågeställningar kopplat till studie- och yrkesvägledning med.

Det systematiska kvalitetsarbetet ser olika ut och genomförs i olika hög

grad ute på skolorna.

Analys

Grundskoleförvaltningen arbetar för varje elevs bästa skola och i enlighet med kommunfullmäktiges mål för att fler elever ska slutföra sina gymnasiestudier inom fyra år samt för att fler unga ska arbeta eller studera. Arbetet med studie- och yrkesvägledning är en viktig del i detta arbete.

Studie- och yrkesvägledning ska bedrivas utifrån den enskilda individens intressen, förutsättningar och behov. Vägledningen ska också agera kompensatoriskt för att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar, utifrån exempelvis funktionsförmåga, socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund.

Sett till helheten bedrivs ett gott arbete med studie- och yrkesvägledning på våra skolor. Resultatet visar dock på skillnader skolorna emellan i arbetet med studie- och yrkesvägledning i vid och snäv bemärkelse samt en bristande likvärdighet i det systematiska kvalitetsarbetet. På flera av de granskade skolorna saknas en röd tråd i arbetet och en progression mellan årskurserna. Samtliga intervjuade skolor behöver tydliggöra vilka kunskaper och förmågor eleverna förväntas få med sig efter respektive studie- och yrkesstadium samt hur efterföljande studie ska bygga vidare på dessa kunskaper. Den bristande likvärdigheten inom och mellan skolor och skolformer riskerar att få konsekvenser på såväl individ- som samhällsnivå. Eleverna riskerar att få tillgång till olika mycket stöd, vara olika väl förberedda inför framtida studie- och yrkesval samt ha varierande kunskaper och erfarenheter med sig kopplat till val och väljande, självkännedom, arbetsmarknad och yrken.

I elevenkätarnas resultat finns det skolor som uppvisar röda siffror på frågorna kopplat till studie- och yrkesvägledning. Granskningen ser att det kan finnas flera olika bakomliggande orsaker till detta. Det kan dels vara begränsade studie- och yrkesvägledartjänster som endast möjliggör arbete med elever i åk 8 och 9, dels brister i skolans arbete med att synliggöra och tydliggöra den röda tråden i arbetet samt att sätta aktiviteter och skoluppgifter i ett större perspektiv. Frågornas utformning kan också ha en påverkan i hur eleverna väljer att besvara frågorna, exempelvis lyfts studiebesök som ett exempel på studie- och yrkesvägledande insatser. En rektor lyfter att de till följd av skolans storlek, geografiska läge och höga elevantal i högre grad väljer att bjuda in föreläsare och företag/verksamheter till skolan snarare än att eleverna besöker föreläsarens verksamhet. Detta skulle kunna vara en anledning till att eleverna utifrån frågans formulering svarar nej på frågan huruvida de fått ta del av studiebesök samt samverkat med arbetslivet och det omgivande samhället. Vidare berättar en rektor att skolan valt att komplettera elevenkäterna med egna lokala elevutvärderingar kopplat till studie- och yrkesvägledning och andra elevhälsoprofessioner. Rektorn beskriver det som att eleverna ibland kan ha svårigheter med att koppla en person till dennes professionstitel.

Granskningen ser det personbundna arbetet som en riskfaktor och indikerar

tecken på att den röda tråden i arbetet riskerar att inte vara tillräckligt väl förankrat i organisationen. På flera av skolorna läggs ett stort ansvar för helheten på den enskilda studie- och yrkesvägledaren. Vidare anser granskningen att merparten av skolorna behöver bli bättre på att säkerställa personalens förutsättningar och kunskaper på området för att kunna säkerställa att våra elever får med sig de kunskaper och förmågor som krävs för att utifrån sina egna förutsättningar kunna göra välgrundade framtida studie- och yrkesval. Slutligen visar granskningen att förvaltningens riktlinjer på området inte är tillräckligt väl förankrade hos skolornas personal.

Hos de skolor som i högre grad har lyckats med uppdraget studie- och yrkesvägledning hela skolans ansvar går nyckelfaktorer att identifiera. Arbetet bedrivs långsiktigt och systematiskt, personalen ges tid och förutsättningar för att kunna arbeta med uppdraget samt att hela skolans personal från de lägsta till de äldsta åldrarna involveras i det systematiska kvalitetsarbetet. Hur rektor tar sig an uppdraget att leda, styra och organisera arbetet har en stor påverkan på hur väl arbetet faller ut och gagnar eleverna. En av rektorerna beskriver det långsiktiga arbetet som "håll i, håll ut".

Granskningens resultat kommer utgöra ett underlag för förvaltningen i att stärka skolornas arbete med utvärdering av arbetet med studie- och yrkesvägledning. Vidare kommer granskningen användas av funktionsansvarig utbildningschef för anpassad grundskola att riktat arbeta med rektorerna för en högre likvärdighet för eleverna i tillgången till och arbetet med studie- och yrkesvägledning

Avslutningsvis vill granskningen betona vikten av studie- och yrkesvägledning som bedrivs med hög kvalitet snarare än kvantitet. Antal elever per studie- och yrkesvägledare påverkar i hög grad det individuella stöd som kan ges till eleverna samt möjligheterna för studie- och yrkesvägledaren att tillsammans med skolläda och skolans övriga personal bedriva och utveckla arbetet med studie- och yrkesvägledning i vid bemärkelse. Tillsammans arbetar vi för varje elevs bästa skola.

Åtgärd	Vad ska göras:
Revidering av förvaltningens riktlinjer för arbetet med studie- och yrkesvägledning till stöd för skolornas arbete	Idag har grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen gemensamma riktlinjer för arbetet med studie- och yrkesvägledningen. Granskningen föreslår att grundskoleförvaltningen tar fram egna riktlinjer specifika för den egna verksamheten och målgruppens syfte, mål och behov.